

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน โดยใช้หลักธรรม
ทางพระพุทธศาสนา

FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF SOLVING CRIME PROBLEMS IN CHILDREN AND
YOUTH BY USING BUDDHIST PRINCIPLES

ศิขริน ชื่นสมบูรณ์

Sikarin Chuensomboon

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2567

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการแก้ไข
ปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การค้นคว้าข้อมูล
งานวิจัย บทความเชิงวิชาการในด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญห
อาชญากรรมในเด็กและเยาวชน เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาตลอดจนการรวบรวมข้อสรุป แนวทางใน
การแก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรม โดยได้ทำการสร้างโมเดลรูปแบบของการแก้ไขปัญหขึ้น ผลการศึกษา
พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนโดยการใช้
หลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้น สามารถสร้างเป็นโมเดลรูปแบบ ได้ดังนี้ 1. ปัจจัยระดับบุคคลในด้าน
พระพุทธศาสนา หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ศรัทธา และการปฏิบัติ
ตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา 2. ปัจจัยระดับครอบครัว หมายถึง สิ่งที่มีผลต่อการแก้ไข
ปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน ได้แก่ สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว
3. ปัจจัยระดับสังคมและชุมชน หมายถึง สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงบทบาทของ
ชุมชนและองค์กรทางศาสนา ที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝัง ส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน
ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา 4. ปัจจัยระดับกระบวนการยุติธรรม หมายถึง
การนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดความเป็น
ธรรม และสันติสุข 5. ปัจจัยอื่นๆ หมายถึง ปัจจัยที่ไม่ได้จัดอยู่ในระดับบุคคล ครอบครัว สังคมและชุมชน

คำสำคัญ : 1. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2. อาชญากรรมในเด็กและเยาวชน 3. การแก้ไข
ปัญหายั่งยืน

ABSTRACT

This article aims to examine the factors influencing the success of addressing juvenile delinquency through the application of Buddhist principles. The study involves a review of research literature and academic articles related to Buddhist academic teachings that are relevant to solving juvenile crime problems. The objective is to analyze the root causes of the issue and synthesize concrete solutions, culminating in the development of a conceptual model for problem-solving. The findings indicate that the key factors contributing to the successful application of Buddhist principles in addressing juvenile delinquency can be categorized into the following model. 1. Individual-Level Factors (Buddhist Perspective) : These refer to personal attributes related to belief, faith, and adherence to Buddhist teachings. 2. Family-Level Factors : These involve influences stemming from the family environment and behaviors of family members that impact the correction of juvenile crime. 3. Social and Community-Level Factors: These include the socio-cultural environment and the role of communities and religious organizations in fostering, encouraging, and supporting children and youth to follow Buddhist moral teachings. 4. Justice System-Level Factors: These refer to the integration of Buddhist principles into the justice process to promote fairness and peace. 5. Other Factors : These encompass influences that do not fall under the individual, family, social, or community categories.

Keywords : 1. Buddhist principles 2. Juvenile crime 3. Sustainable solutions

บทนำ

ปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนนับเป็นประเด็นที่สร้างความกังวลให้กับสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่อง การแก้ไขปัญหาจึงไม่ใช่เพียงการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดเท่านั้น แต่ยังคงคำนึงถึงการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งหลักธรรมทางศาสนาสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันและนำทางให้เด็กและเยาวชนหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อย่างไรก็ตาม การนำหลักธรรมทางศาสนามาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนนั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย

และมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อความสำเร็จ เริ่มตั้งแต่ปัจจัยระดับบุคคล เช่น ความศรัทธา ความเข้าใจในหลักธรรม และสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน ไปจนถึงปัจจัยระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และกระบวนการยุติธรรม ที่ล้วนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจและหล่อหลอมพฤติกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอภาพรวมของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักธรรมทางศาสนา โดยจะครอบคลุมปัจจัยต่างๆ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวตะวันออก เป็นศาสนาที่มีความแตกต่างจากศาสนาอื่นๆ ที่มีชั้นตติธรรม และเชื่อในเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ มองโลกแบบผู้รักสันติภาพจึงอยู่ร่วมกับศาสนาอื่นๆ ได้โดยไม่มี ความขัดแย้ง การสอนพระพุทธศาสนามีแต่บวกกับบวก ในสังคม และความสุขของสังคมไทยนั้น มีรากฐานมาจากคำสอนของพระพุทธศาสนา (วิชัย ต้นศิริ, 2521) การนำหลักธรรมทางศาสนาไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว สังคม และกระบวนการยุติธรรม การทำความเข้าใจปัจจัยเหล่านี้ จะช่วยให้สามารถนำหลักธรรมทางศาสนาไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในระดับบุคคล เด็กและเยาวชนต้องมีความศรัทธาและความเลื่อมใสในศาสนาอย่างแท้จริง รวมถึงมีความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนอย่างถูกต้อง และนำหลักธรรมเหล่านั้นไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ในระดับครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตามหลักศาสนา และอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในระดับสังคม ควรมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมของเด็กและเยาวชน เช่น การส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา การเผยแพร่สื่อที่สร้างสรรค์ และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ในส่วนของกระบวนการยุติธรรม ควรมีการบูรณาการหลักศาสนาเข้ากับกระบวนการยุติธรรม เช่น การจัดให้มีการอบรมจริยธรรม หรือการนิมนต์พระสงฆ์มาให้อโวาทแก่ผู้กระทำผิด นอกจากนี้ ควรให้โอกาสเด็กและเยาวชนในการแก้ไขปรับปรุงตนเองตามหลักศาสนา เช่น การปฏิบัติธรรม หรือการทำกิจกรรมเพื่อสังคม การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักธรรมทางศาสนา ไม่ใช่เพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่เป็นการลงทุนเพื่ออนาคตของเด็กและเยาวชน และเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขและมีคุณธรรมอย่างยั่งยืนสืบไป

เนื้อเรื่อง

ปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน หมายถึง การที่เด็กและเยาวชน ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี กระทำความผิดทางอาญา หรือมีพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคม ไม่ว่าจะเป็นการ ลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ค้ายาเสพติด หรือความผิดอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ปัญหาอาชญากรรมใน เด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีสาเหตุหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อมทาง สังคม การขาดโอกาสทางการศึกษา และอิทธิพลจากสื่อต่างๆ ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อทั้งตัวเด็กและ เยาวชนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม

จากรายงานสถิติคดีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมพบว่า อัตราการกระทำความผิดในเด็กและเยาวชน ที่ถูกดำเนินคดีในสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 มีจำนวนถึง 12,602 ราย โดยจำแนกเป็น เพศชาย จำนวน 11,472 ราย และ เพศหญิง จำนวน 1,130 ราย (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2566) โดยจะเห็นได้ว่าอัตราการกระทำผิดในเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2565 จาก จำนวน 12,192 ราย อย่างมีนัยสำคัญ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2566)

ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปี 2565 กับปี 2566		
จำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น		
อายุ	ปี 2565	ปี 2566
12 ปี	197	252
13 ปี	590	804
14 ปี	1,094	1,559
15 ปี	2,341	2,604
16 ปี	3,463	3,609
17 ปี	4,411	4,289

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

รูปภาพที่ 1 : ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปี 2565 - 2566 ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนถือเป็นภัยเงียบที่กีดกร่อนทางสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้าน คุณธรรม จริยธรรม และบั่นทอนศักยภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างร้ายแรง

โดยมีกรอบการศึกษาจากประเด็นปัญหาหลักๆ ดังนี้ ประการแรกคือ ปัญหาทางการศึกษา ซึ่งการเข้าถึงการศึกษาที่ไม่เท่าเทียม เด็กหรือเยาวชนหลุดจากระบบการศึกษา ประการที่สองคือ ปัญหาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล ความเครียดจากสังคมและครอบครัว ประการที่สามคือ ปัญหาทางสังคมหรือครอบครัวคือ ปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรง หรือ เด็ก หรือเยาวชนถูกทอดทิ้งขาดการดูแลเอาใจใส่ ประการที่สี่คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจคือ ความยากจนทำให้เด็กหรือเยาวชนขาดโอกาสทางการศึกษา ประการที่ห้าคือ ปัญหาทางด้านเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ การเสพติดสื่อและเกมออนไลน์ รวมถึงการถูกหลอกลวงหรือล่อลวงละเมิดทางอินเทอร์เน็ต ประการสุดท้ายคือ ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดหรือการดื่มแอลกอฮอล์ ความไม่พร้อมในการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ดังนั้น การที่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติ หลงผิดเข้าไปเกี่ยวข้องกับวงจรอาชญากรรม ย่อมส่งผลกระทบต่ออนาคตของพวกเขาเองและประเทศชาติในระยะยาว ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีทั้งในมิติทางตรงและทางอ้อม การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ดังนี้

1. ปัจจัยระดับบุคคล : ปัจจัยระดับบุคคลในด้านพระพุทธศาสนา หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ศรัทธา และการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิด ทศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ ปัจจัยเหล่านี้สามารถส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนได้ เนื่องจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเน้นการพัฒนาจิตใจ ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม และสอนให้รู้จักควบคุมอารมณ์ ความโกรธ และความโลภ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปัจจัยในระดับบุคคลในด้านพระพุทธศาสนา ที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน มีดังนี้

1.1 ศรัทธาและความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เด็กและเยาวชนที่มีศรัทธาและความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง จะมีแนวโน้มที่จะยึดมั่นในหลักคำสอน และหลีกเลี่ยงการประพฤติดิฉัน ศรัทธาจะช่วยให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกลึกซึ้งชอบชั่วดี รู้สึกละอายและเกรงกลัวต่อบาป ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่ดี (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต, 2546)

1.2 ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอน หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอน เช่น อริยสัจ 4 กฎแห่งกรรม ไตรสิกขา เป็นต้น จะช่วยให้เด็กและเยาวชนเข้าใจถึงเหตุและผลของการกระทำ ตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำผิดทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และสามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (วงศ์สิทธิ์ วงศ์สุวรรณ, 2554)

1.3 การปฏิบัติธรรม หมายถึง การปฏิบัติธรรม เช่น การทำสมาธิ การเจริญสติ การรักษาศีล จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีจิตใจที่สงบ มีสติรู้เท่าทันอารมณ์และความคิดของตนเอง มีความอดทนอดกลั้น และมีเมตตาต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมก้าวร้าวและความรุนแรง (Kabat-Zinn, J, 2013)

1.4 การมีแบบอย่างที่ดี หมายถึง การมีแบบอย่างที่ดีจากพระสงฆ์ ครูอาจารย์ หรือบุคคลที่เด็กและเยาวชนเคารพนับถือจะช่วยเสริมแรงให้พวกเขาประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน การเห็นผู้อื่นทำความดีและได้รับผลดีจะเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กและเยาวชนอยากทำความดีตาม (Bandura, A, 1977)

1.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญ ฟังธรรม เข้าค่ายอบรม จะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอน ได้พบปะกับเพื่อนที่มีแนวคิดเดียวกัน และได้รับการสนับสนุนจากชุมชนทางศาสนา ซึ่งจะเป็นปัจจัยเสริมในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ดี (Benson, P. L., Donahue, M. J., & Erickson, J. A, 1993)

2. ปัจจัยระดับครอบครัว : ปัจจัยระดับครอบครัวในด้านพระพุทธศาสนาหมายถึง ปัจจัยระดับครอบครัวในด้านพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาวาชญากรรมในเด็กและเยาวชนได้แก่ บรรพชาศ สภพแวดล้อม และพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรม ทักษะคิด และค่านิยมของเด็กและเยาวชน และส่งผลต่อโอกาสในการเกิดพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาวาชญากรรม

2.1 การอบรมสั่งสอนตามหลักธรรม คือ ครอบครัวที่อบรมสั่งสอนบุตรหลานให้รู้จักหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น อริยสัจ 4 กฎแห่งกรรม ไตรสิกขา พรหมวิหาร 4 และหลักทศพิธธรรม 4 จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ มีศีลธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี และตระหนักถึงผลของการกระทำ ส่งผลให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาวาชญากรรม โดยขอขยายความหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

อริยสัจ 4 หมายถึง ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ช่วยให้เด็กและเยาวชนเข้าใจถึงปัญหาและความทุกข์ในชีวิต รู้จักสาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสติปัญญาและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต, 2546)

กฎแห่งกรรม หมายถึง หลักที่ว่าด้วยการกระทำและผลของการกระทำ ช่วยให้เด็กและเยาวชนตระหนักว่าการกระทำทุกอย่างมีผลตามมา และการกระทำที่ไม่ดีจะนำมาซึ่งความทุกข์ ทำให้พวกเขาคิดไตร่ตรองก่อนที่จะกระทำการสิ่งใด พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต, 2556)

ไตรสิกขา หมายถึง ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นหลักการในการฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดความดีงาม ศีลช่วยให้เด็กและเยาวชนมีระเบียบวินัย สมาธิช่วยให้มีจิตใจที่มั่นคง และปัญญาช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต, 2554)

พรหมวิหาร 4 หมายถึง เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรักความเมตตาต่อผู้อื่น มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น มีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี และมีจิตใจที่เป็นกลาง ไม่ลำเอียง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต, 2554)

หลักทฤษฎีธรรม 4 หมายถึง ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้จักการให้ รู้จักพูดจาไพเราะ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักวางตนให้เหมาะสม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และลดความขัดแย้งในสังคม พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต, 2556)

2.2 การเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่และผู้ปกครอง คือ การที่พ่อแม่และผู้ปกครองประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนอย่างเคร่งครัด จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทำให้พวกเขาเห็นคุณค่าของการทำความดี และเกิดความปรารถนาที่จะประพฤติตาม ส่งผลให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ดีและหันมาทำความดี โดยมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) (Bandura, A, 1977) ทฤษฎีนี้เน้นว่าเด็กและเยาวชนเรียนรู้พฤติกรรมจากการสังเกตและเลียนแบบบุคคลที่พวกเขาใกล้ชิดและมีความสำคัญ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง เมื่อพ่อแม่ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนอย่างสม่ำเสมอ บุตรหลานจะซึมซับและเรียนรู้พฤติกรรมเหล่านั้น ทำให้มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามและมีพฤติกรรมที่ดีงาม และสอดคล้องกับ หลักกตัญญูกตเวทิตะและการบูชาบุพการีในพระพุทธศาสนา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) กล่าวถึง การที่บุตรหลานแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณ เป็นสิ่งสำคัญและเป็นการตอบแทนบุญคุณ การที่พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน จะทำให้บุตรหลานเกิดความเคารพและศรัทธา ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้พวกเขาประพฤติตามแบบอย่างที่ดีนั้น

2.3 การสร้างบรรยากาศของความรักและความอบอุ่นในครอบครัว คือ การสร้างบรรยากาศของความรักและความอบอุ่นในครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อม

ภายใน ครอบครัวที่สมาชิกทุกคนรู้สึกถึงความรัก ความเมตตา ความเข้าใจ และความผูกพันต่อกัน โดยมีหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสุข ความสามัคคี และความสงบสุขในครอบครัวในส่วนของหลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบรรยากาศของความรักและความอบอุ่นในครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนา ได้แก่ พรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา และ สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา

2.4 การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา คือ การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา หมายถึง การสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เพื่อให้พวกเขาได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอน ฝึกฝนอบรมตนเอง และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจะส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิตและช่วยป้องกันปัญหาอาชญากรรม โดยสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่องการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ของ (สมพร อ่อนไธสง, 2563) งานวิจัยนี้พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามในเด็กและเยาวชน

3. ปัจจัยระดับสังคมและชุมชน: ปัจจัยระดับสังคมและชุมชนในด้านพระพุทธศาสนา หมายถึง ปัจจัยระดับสังคมและชุมชนในด้านพระพุทธศาสนา หมายถึง สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงบทบาทของชุมชนและองค์กรทางศาสนา ที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝัง ส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมได้ ปัจจัยระดับสังคมและชุมชนในด้านพระพุทธศาสนาที่สำคัญ ได้แก่

3.1 สภาพแวดล้อมทางศาสนา สังคมและชุมชนที่มีวัดวาอาราม ศาสนสถาน หรือศูนย์ปฏิบัติธรรมที่เข้มแข็ง จะเป็นแหล่งเรียนรู้หลักธรรมคำสอน และเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่เด็กและเยาวชน ทำให้พวกเขาเข้าถึงพระพุทธศาสนาได้ง่าย มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา และมีแบบอย่างที่ดีจากพระสงฆ์และผู้ปฏิบัติธรรม

3.2 การสนับสนุนจากชุมชนและองค์กรทางศาสนา ชุมชนและองค์กรทางศาสนาควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน เช่น การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม การให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างวัด โรงเรียน และครอบครัว เพื่อช่วยกันดูแลและพัฒนาเด็กและเยาวชน

3.3 สื่อและกิจกรรมทางศาสนา สื่อและกิจกรรมทางศาสนาที่สร้างสรรค์และเข้าถึงง่าย เช่น การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การจัดค่ายเยาวชน การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม สร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบของการกระทำผิด และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการทำความดี (กรมการศาสนา, 2560)

3.4 ทศนคติของสังคมต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สังคมควรมีทัศนคติที่เปิดกว้างและให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด ให้พวกเขามีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี และไม่ตีตราหรือเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้พวกเขารู้สึกถึงการยอมรับและมีกำลังใจในการปรับปรุงตนเอง

3.5 ค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคม: สังคมที่ให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรม และการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา จะช่วยสร้างบรรทัดฐานทางสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี และลดโอกาสในการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ปัจจัยระดับสังคมและชุมชนเหล่านี้ มีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบต่อกันและกัน การสร้างความเข้มแข็งให้กับปัจจัยเหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชน และเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในสังคมได้อย่างยั่งยืน (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2555)

4. ปัจจัยระดับกระบวนการยุติธรรม: ปัจจัยระดับกระบวนการยุติธรรมในด้านพระพุทธศาสนา หมายถึง การนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม สันติสุข และการแก้ไขปัญหายั่งยืน โดยคำนึงถึงการฟื้นฟูและพัฒนาผู้กระทำผิดมากกว่าการลงโทษเพียงอย่างเดียว ปัจจัยระดับกระบวนการยุติธรรมในด้านพระพุทธศาสนาที่สำคัญ ได้แก่

4.1 การบูรณาการหลักศาสนา การบูรณาการหลักศาสนาเข้ากับกระบวนการยุติธรรม เช่น การจัดให้มีการอบรมจริยธรรม หรือการนิมนต์พระสงฆ์มาให้อโวาท จะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักถึงผลของการกระทำผิด และเกิดความสำนึกผิด

4.2 การให้โอกาสในการแก้ไขปรับปรุง การให้โอกาสเด็กและเยาวชนในการแก้ไขปรับปรุงตนเองตามหลักศาสนา เช่น การปฏิบัติธรรม หรือการทำกิจกรรมเพื่อสังคม จะช่วยให้พวกเขาได้เรียนรู้จากความผิดพลาดและกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ

4.3 การสร้างความร่วมมือกับองค์กรทางศาสนา การสร้างความร่วมมือกับองค์กรทางศาสนาในการให้คำปรึกษาและติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังพ้นโทษ จะช่วยให้พวกเขาได้รับการดูแลและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2563)

5. ปัจจัยอื่นๆ : ปัจจัยอื่นๆ ในด้านพระพุทธศาสนา หมายถึง ปัจจัยที่ไม่ได้จัดอยู่ในระดับบุคคล ครอบครัว สังคมและชุมชน หรือกระบวนการยุติธรรมโดยตรง แต่มีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหา

อาชญากรรมในเด็กและเยาวชนผ่านหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ปัจจัยอื่นๆ ในด้านพระพุทธศาสนาที่สำคัญ ได้แก่

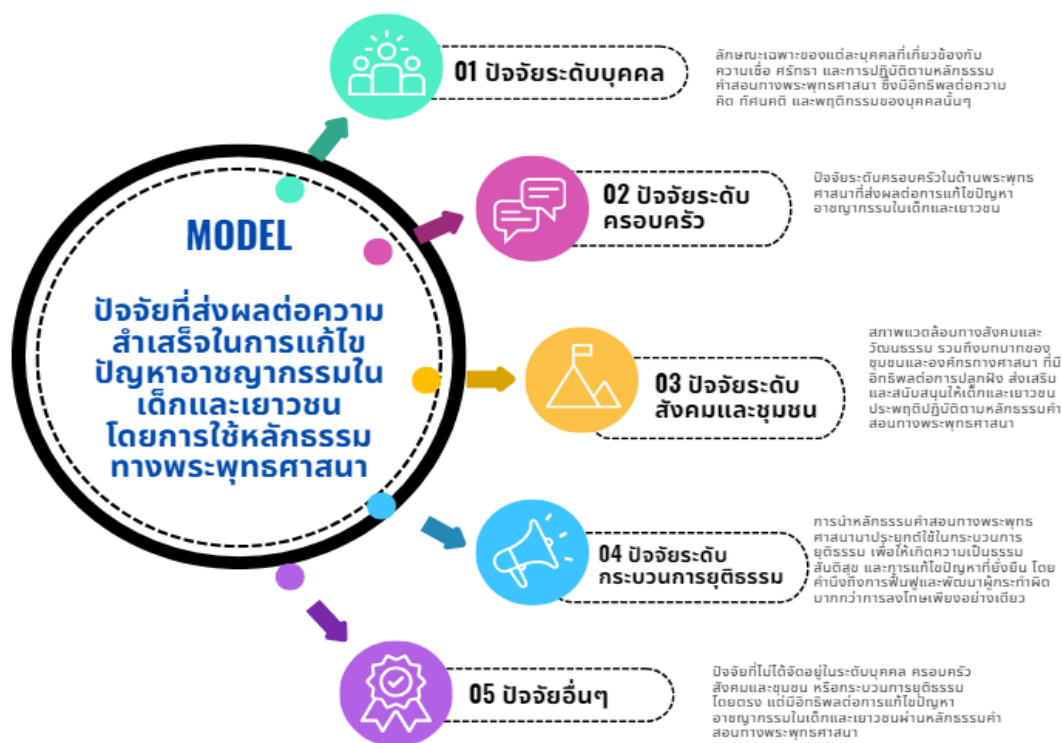
5.1 บทบาทของผู้นำศาสนา พระสงฆ์และผู้นำทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอน สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรม การมีผู้นำศาสนาที่มีความรู้ ความสามารถ และมีจริยวัตรที่น่าเลื่อมใส จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนนำหลักธรรมไปปฏิบัติ

5.2 การศึกษาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน การเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนเป็นช่องทางสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงามให้แก่เด็กและเยาวชน การมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับวัย และครูผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างถ่องแท้ จะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Suwanna Sath-Anand., 2007)

5.3 สื่อและเทคโนโลยี สื่อและเทคโนโลยีสามารถเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอน และเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้อย่างกว้างขวาง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชัน หรือสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยจะช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้หลักธรรมได้อย่างสนุกสนานและน่าสนใจ (Thepsuthanan, S, 2016)

5.4 วัดและศาสนสถาน วัดและศาสนสถานเป็นสถานที่สำคัญในการปฏิบัติศาสนกิจและเรียนรู้หลักธรรมคำสอน การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น ค่ายอบรมคุณธรรม การบรรยายธรรมะสำหรับเด็ก หรือการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยส่งเสริมให้พวกเขาเข้าใจและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน

5.5 นโยบายและกฎหมาย นโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคม จะช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมของเด็กและเยาวชน เช่น การสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางศาสนาในโรงเรียน การส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในสถานศึกษาและสถานประกอบการ หรือการกำหนดบทลงโทษที่คำนึงถึงการฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด โดยมีความสอดคล้องกับ แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสังคมไทยของ (กรมการศาสนา, 2560)

รูปภาพที่ 2 : โมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในเด็กและเยาวชน

ที่มา : การวิเคราะห์โมเดลโดยผู้เขียนบทความ

สรุป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจอย่างมากในสังคมไทย เนื่องจากหลักธรรมเหล่านี้มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและมีความสุข อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการแก้ปัญหานี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายระดับที่ต้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยสามารถสร้างเป็นโมเดลต้นแบบ โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ ประการแรก ปัจจัยระดับบุคคล คือ เด็กและเยาวชนต้องมีความศรัทธาและความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง รวมถึงมีความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนอย่างถูกต้อง และนำหลักธรรมเหล่านั้นไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ประการที่สอง คือ ปัจจัยระดับครอบครัว ครอบครัวมีบทบาทสำคัญใน

การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตามหลักศาสนา และสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นภายในครอบครัว ประการที่สาม คือ ปัจจัยระดับสังคมและชุมชน สภาพแวดล้อมทางศาสนาที่เข้มแข็ง สื่อและกิจกรรมทางศาสนาที่สร้างสรรค์ และการสนับสนุนจากชุมชนและองค์กรทางศาสนา ล้วนมีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมของเด็กและเยาวชน ประการที่สี่ คือ ปัจจัยระดับกระบวนการยุติธรรม การบูรณาการหลักศาสนาเข้ากับกระบวนการยุติธรรม เช่น การจัดให้มีการอบรมจริยธรรม หรือการนิมนต์พระสงฆ์มาให้อโวาทแก่ผู้กระทำผิด การให้โอกาสในการแก้ไขปรับปรุงตนเองตามหลักศาสนา เช่น การปฏิบัติธรรม หรือการทำกิจกรรมเพื่อสังคม และการสร้างความร่วมมือกับองค์กรทางศาสนาในการให้คำปรึกษาและติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังพ้นโทษ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน และประการสุดท้าย คือ ปัจจัยอื่นๆ คือ บทบาทของผู้นำศาสนาที่มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารหลักธรรมคำสอนให้เข้าใจง่าย และเป็นแบบอย่างที่ดี ก็มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรศาสนาในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว สังคม และกระบวนการยุติธรรม การสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม จะเป็นรากฐานสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมอย่างยั่งยืนสืบไป

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. (2560). *แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสังคมไทย พ.ศ. 2560 – 2564*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2563). *รายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม*. กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2566). *รายงานสถิติคดีประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566*. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2566, จาก https://www.djop.go.th/storage/files/2/สถิติประจำปี/เล่มสถิติ_ปีงบประมาณ66.pdf
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2544). *พุทธวิธีแก้ปัญหาชีวิต*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). *พุทธศาสนาสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2556). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 20). โรงพิมพ์สหธรรมิก. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2556). *ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์* (พิมพ์ครั้งที่ 18). โรงพิมพ์พิมพ์สวย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วงศ์สิทธิ์ วงศ์สุรวัฒน์. (2554). *พุทธจริยศาสตร์ : หลักการและแนวปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมพร อ่อนไธสง. (2563). *การส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของ พระสงฆ์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2566, จาก <https://n9.cl/pr6bo>
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2555). *ศาสนากับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย ต้นศิริ. (2521). *วัฒนธรรมพลเมืองและการปฏิรูป*. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.fpps.or.th/elibrary/download/book82.pdf>
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.simplypsychology.org/bandura.html#What-is-Social-Learning-Theory>
- Benson, P. L., Donahue, M. J., & Erickson, J. A. (1993). Adolescence and religion: A review of the literature from 1970 to 1990. *Research in the Social Scientific Study of Religion*, 4, 153-181.
- Kabat-Zinn, J. (2013). *Full catastrophe living: Using the wisdom of your body and mind to face stress, pain, and illness*. Bantam. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2566, จาก <https://ird.mcu.ac.th/wp-content/uploads/2021/07/Full-Catastrophe-Living-PDFDrive-.pdf>
- Suwanna Satha-Anand. (2007). Religious Education in Thailand: A Curriculum for Life. *Journal of Moral Education*, 36(4), 449-464.
- Thepsuthanan, S. (2016). *The use of social media in promoting Buddhism among Thai youth*. *Journal of Religion and Popular Culture*, 28(3), 265-279.